

Hemligheten, kriget och Pippi

Dagboken

Dagbokssidorna är skrivna för det här läromedlet, men de bygger på Astrid Lindgrens verkliga krigsdagböcker från 1939–1945. Allt de berättar är sant.

Stockholm, mars 1944

Nu har jag legat i sängen i över en vecka. Jag halkade på isen i Vasaparken, nära vårt hem på Dalagatan, och vrickade foten. Men jag har inte tråkigt, för äntligen har jag tid att skriva ner historierna om Pippi Långstrump. Karin hittade på namnet för tre år sedan, när hon låg sjuk och ville höra en saga. Sedan dess har jag berättat om Pippi många gånger. Nu ska berättelserna bli en bok – en present till Karins tioårsdag den 21 maj.

Kriget pågår fortfarande, på femte året. Här i Stockholm lever vi nästan som vanligt, men bara nästan. Maten är ransonerad, och riktigt kaffe är en lyx. Jag tänker ofta på människorna i Norge och Danmark, våra grannländer, som har tyska soldater i sina städer. Vi i Sverige har haft en otrolig tur.

Stockholm, 21 maj 1944

Idag fyllde Karin tio år! Hon fick manuset om Pippi i en fin ask, och på asken hade jag ritat en Pippi som vinkar. För säkerhets skull har jag också skickat en kopia till ett stort förlag i staden. Jag vet inte om de vågar ge ut en bok om en så stark och ovanlig flicka. Vi får se.

Ikväll satt jag länge med dagboken. Jag började skriva den 1 september 1939, samma dag som kriget började, och jag har fortsatt sedan dess. Jag klistrar in artiklar ur tidningarna och skriver ner mina egna tankar. På mitt arbete läser jag varje dag brev som går mellan Sverige och andra länder. Arbetet är hemligt – jag får inte berätta om det för någon, inte ens för mina vänner. Genom breven vet jag mer om kriget än de flesta. Ibland önskar jag att jag visste mindre.

Stockholm, 7 maj 1945

Kriget är slut! Idag kom beskedet att Tyskland har kapitulerat. Människorna i Stockholm strömmade ut på gatorna. De skrattade, grät och vinkade med flaggor, och det kändes som om hela staden andades ut på samma gång.

Nästan sex år har gått sedan den där första dagen i september. Mina anteckningar fyller nu sjutton böcker. Så mycket lidande, så många döda. Jag tänker på alla som inte fick uppleva den här dagen.

Men livet går vidare. I höstas kom min allra första bok ut, och boken om Pippi fick tyvärr nej från det stora förlaget. Jag ger inte upp. Jag arbetar om texten och försöker igen. Och idag – idag är det fred.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
halka	glida och ramla, till exempel på is
vricka foten	skada foten så att den gör ont
ransonerad	när alla bara får köpa en liten mängd
en lyx	något fint och dyrt som man sällan har råd med
ett grannland	ett land som ligger bredvid ens eget land
ett manus	texten till en bok, innan den blir en bok
en ask	en liten låda
ett förlag	ett företag som ger ut böcker
ge ut	trycka och sälja en bok
klistra in	sätta fast papper i en bok
kapitulera	ge upp i ett krig
ett besked	ett svar eller en nyhet om hur något blir
andas ut	slappna av efter något jobbigt eller farligt
ett lidande	stor smärta som varar länge
arbeta om	ändra och förbättra en text

Läsförståelsefrågor

1. Varför låg Astrid i sängen i mars 1944?
 1. Hon hade hög feber.
 2. Hon hade skadat sig när hon ramlade.
 3. Hon hade inget arbete att gå till.
2. Vad klistrade Astrid in i dagboken?
 1. texter från dagstidningar
 2. fotografier av familjen
 3. brev från sitt arbete
3. Hur mycket visste Astrid om kriget, jämfört med de flesta andra i Sverige?
 1. Hon visste mindre, eftersom hon arbetade så mycket.
 2. Hon visste ungefär lika mycket.
 3. Hon var bättre informerad än de flesta.
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Astrid började skriva dagbok samma dag som kriget började.
 2. Det fanns tyska soldater i svenska städer.
 3. Astrids man arbetade också på det hemliga kontoret.
 4. Det stora förlaget ville ge ut boken om Pippi.
5. Vad gjorde Astrid på sitt hemliga arbete? Svara med en mening.
6. Hur firade människorna i Stockholm den 7 maj 1945? Beskriv kort.
7. Vad menar Astrid när hon skriver "Ibland önskar jag att jag visste mindre"?
8. Varför skriver Astrid att Sverige "har haft en otrolig tur"? Förklara med egna ord.

Facit

1. **b)** Hon hade skadat sig när hon ramlade. (*Hon halkade på isen och vrickade foten.*)
2. **a)** texter från dagstidningar.
3. **c)** Hon var bättre informerad än de flesta. (*Genom breven visste hon mer om kriget än de flesta.*)
4. 1. **Ja** – hon började den 1 september 1939, samma dag som kriget började. **b) Nej** – det var Norge och Danmark som hade tyska soldater i sina städer. **c) Det står inte i texten** – hennes man nämns inte. **d) Nej** – boken fick nej från förlaget.
5. Exempel på svar: *Hon läste brev som skickades mellan Sverige och andra länder.*
6. Exempel på svar: *De strömmade ut på gatorna, skrattade, grät och vinkade med flaggor.*
7. Exempel på svar: *Genom breven fick hon veta så mycket hemskt om kriget att det var tungt att bära.* (Godkänn rimliga tolkningar.)
8. Exempel på svar: *Grannländerna Norge och Danmark var ockuperade och led av kriget, men Sverige slapp krig och hade mat – det var mest tur, inte något Sverige förtjänade mer än andra.*

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Dagbokssidorna bygger på Astrid Lindgrens riktiga krigsdagböcker – 17 anteckningsböcker som hon förde 1939–1945 och som gavs ut 2015 som *Krigsdagböcker 1939–1945*. Hennes hemliga arbete på brevcensuren är väl dokumenterat, liksom den vrickade foten i mars 1944 och manuset som blev Karins födelsedagspresent. Originalen skrevs på 1940-talets svenska; här är språket modernt. Texten blandar presens, preteritum och perfekt (*klistrar in, halkade, har skickat, har gått*) – lyft gärna hur dagboksformen växlar mellan “idag” och tillbakablickar. Diskutera också hur en dagbok blandar stora världshändelser med liten vardag.

Diskussionsfrågor

- Astrid hade ett arbete som hon inte fick berätta om. Skulle du klara att hålla en sådan hemlighet? Varför/varför inte?
- Astrid skrev att hon ibland önskade att hon visste mindre. Kan det vara jobbigt att veta för mycket om det som händer i världen? Hur gör du med nyheter?
- Dagböckerna blev senare en viktig historisk källa. Vad kan framtiden lära sig av det som vanliga människor skriver idag?
- **Skriv (5 meningar):** Skriv en dagbokssida om en dag då du fick ett viktigt besked. Vad hände, och hur kändes det?

Källor och faktagranskning

- Astrid Lindgrens officiella webbplats: astridlindgren.com (om hennes liv, Pippi och opinionsarbetet)

- Nationalencyklopedin (ne.se): Astrid Lindgren
- Wikipedia: Astrid Lindgren; Pippi Långstrump (roman); Pomperipossa i Monismanien

Fakta granskad mot ovanstående källor i juni 2026. Lasse föddes i Köpenhamn 1926. Pippi refuserades av Bonniers 1944 och vann sedan förstapris hos Rabén & Sjögren 1945. Pomperipossa (1976) gällde en marginalskatt på 102 %.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.